

6. Domácnosti a bydlení

Jedním z unikátních výstupů sčítání lidu, domů a bytů jsou údaje o domácnostech. Údaje o domácnostech byly zpracovány podle zápisů na Bytovém listu, kde osoby žijící v jednom bytě zaznamenaly příbuzenské a jiné vztahy v rámci jedné hospodářící domácnosti. Hospodářící domácnost tvoří osoby, které společně hospodaří, tj. společně hradí výdaje domácnosti. Společné hospodaření se vztahuje i na děti, které do příslušné domácnosti patří, i když samy na výdaje domácnosti nepřispívají.

Struktura domácností

Nejrozšířenějším typem hospodářící domácnosti byla v roce 2011 v Kraji Vysočina úplná rodina bez závislých dětí, následovaná úplnou rodinou se závislými dětmi, oba tyto typy představovaly přes 54 % z celkového počtu téměř dvou set tisíc hospodářících domácností v kraji. Neúplné rodiny tvořily 11,7 % domácností, přičemž ženy stály v čele neúplných rodin čtyřikrát častěji než muži. Velmi významným typem domácností byly i na Vysočině domácnosti jednotlivců, celkově přes 28 % z celkového počtu hospodářících domácností. Mezi domácnostmi jednotlivců byly v kraji o něco četnější domácnosti žen, jejichž podíl na celkovém počtu domácností byl o 3,2 procentního bodu vyšší než podíl mužů.

Tab 6.1 Hospodářící domácnosti v Kraji Vysočina podle typu domácnosti a způsobu bydlení

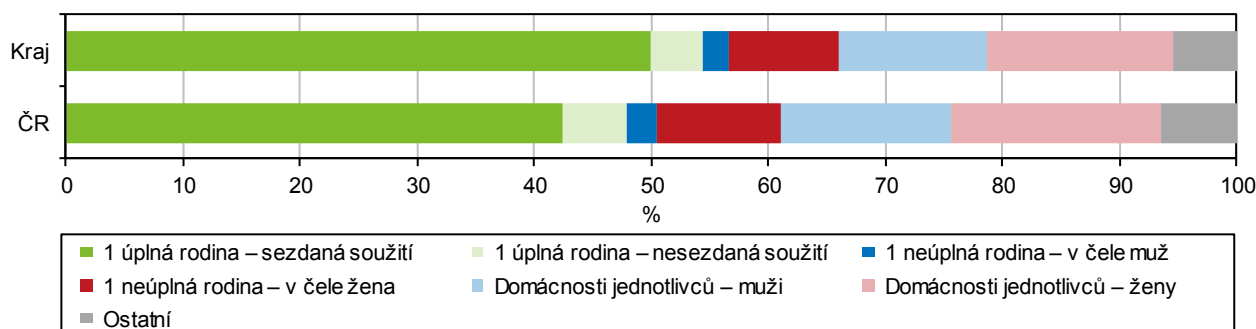
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	Tvořené 1 rodinou				Tvořené 2 a více rodinami	Domácnosti jednotlivců		Vícečlenné nerodinné domácnosti
		úplné rodiny		neúplné rodiny			muži	ženy	
		bez závislých dětí	se závislými dětmi	v čele muž	v čele žena				
Hospodářící domácnosti	198 504	62 067	45 833	4 559	18 649	4 425	25 141	31 547	6 283
v tom podle způsobu bydlení									
bydlící v bytech	196 872	61 851	45 715	4 529	18 535	4 424	24 457	31 194	6 167
bydlící mimo byty	1 532	161	114	27	77	1	684	353	115
bydlící v zařízeních ¹⁾	100	55	4	3	37	-	-	-	1
v %									
bydlící v bytech	100,0	31,4	23,2	2,3	9,4	2,2	12,4	15,8	3,1
bydlící mimo byty	100,0	10,5	7,4	1,8	5,0	0,1	44,6	23,0	7,5
bydlící v zařízeních ¹⁾	100,0	55,0	4,0	3,0	37,0	-	x	x	-

¹⁾ jednotlivé osoby žijící v zařízeních nevyplňovaly Bytový list, proto za ně data nejsou k dispozici

Graf 6.1 Hospodářící domácnosti podle typu v Kraji Vysočina

Zdroj: SLDB 2011

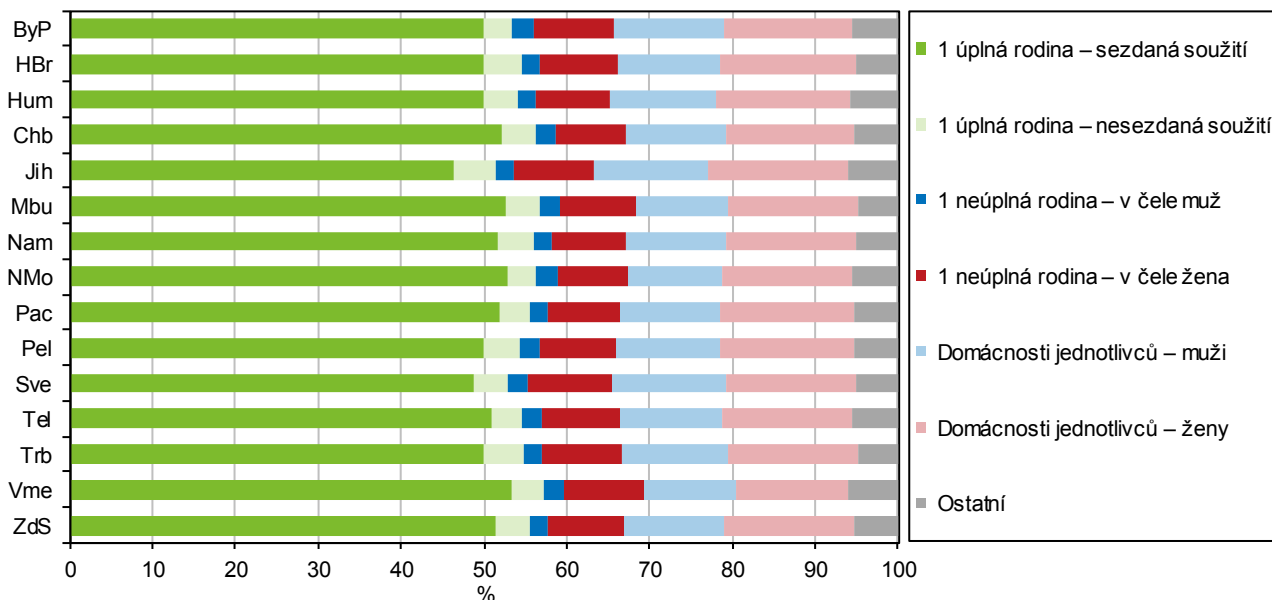
Pozn.: Ostatní = rodinné hospodářící domácnosti tvořené 2 a více rodinami a vícečlenné nerodinné

Ve srovnání s celorepublikovými hodnotami i ostatními kraji vychází najevo určitá konzervativnost Vysočiny. Podíl úplných rodin-sezdaných soužití na celkovém počtu hospodářících domácností dosáhl v kraji rovných padesáti procent a byl v mezikrajském srovnání nejvyšší o 1,6 procentního bodu před Zlínským krajem. Rozdíl

oproti celorepublikové hodnotě byl podstatně vyšší – 7,5 bodu a odstup od regionu s nejnižším podílem sezdaných soužití (Praha) se zdá být přímo propastný (17,1 bodu). Naproti tomu v regionálním srovnání se podíl ostatních typů domácností na Vysočině řadí na poslední místo – ať už jde o nesezdaná soužití, neúplné rodiny či domácnosti jednotlivců. Jedinou výjimkou byly domácnosti jednotlivců-mužů, které měly nejnižší podíl na celkovém počtu domácností ve Zlínském kraji a Vysočina se zařadila o 0,5 procentního bodu před něj na předposlední místo.

Graf 6.2 Hospodařící domácnosti podle typu a správních obvodů ORP Kraje Vysočina

Zdroj: SLDB 2011

Pozn.: Ostatní = rodinné hospodařící domácnosti tvořené 2 a více rodinami a vícečlenné nerodinné domácnosti

Rodinné domácnosti

Mezi téměř 108 tisíci domácnostmi tvořenými jednou úplnou rodinou na Vysočině jednoznačně převládaly manželské páry, tvořící 92 % těchto domácností. Na faktická manželství připadalo necelých osm procent. Podíl registrovaných i faktických partnerství byl zanedbatelný. U manželských párů i faktických manželství na Vysočině převládají dvojčlenné domácnosti, které jsou o něco častější u faktických manželství (o 4,4 bodu). Druhé nejčastější byly u manželských párů čtyřčlenné domácnosti, u faktických manželství domácnosti tříčlenné.

S tím korespondovalo rozdělení domácností podle počtu závislých dětí. U faktických manželství a zejména u manželských párů jednoznačně dominovaly domácnosti bez závislých dětí, na druhé místo se u faktických manželství zařadily domácnosti s jedním závislým dítětem, jejichž podíl byl o 10,1 procentního bodu vyšší než u tradičních manželských párů, které se naproti tomu vyznačovaly vyšším podílem domácností se dvěma závislými dětmi. To koresponduje s postupně rostoucím podílem mimo manželství narozených dětí, které se často rodily právě nesezdaným párům a sourozence se dočkají až v budoucnu – nebo vůbec ne.

Domácnosti, tvořené jednou neúplnou rodinou, měly v čele nejčastěji ženu, ale pokud jde o jejich složení, nemělo na něj pohlaví osoby v čele domácnosti podstatný vliv. Určité rozdíly se projevily pouze u počtu závislých dětí – neúplné domácnosti mužů byly častěji bez závislých dětí, neúplné domácnosti žen naopak častěji se dvěma nebo třemi závislými dětmi.

Z hlediska věku mezi domácnostmi úplných rodin v Kraji Vysočina převažovaly ve vyšších věkových skupinách svazky manželských párů, u rodin se závislými dětmi to bylo zejména ve věkové skupině 35 až 44 let, u rodin

bez závislých dětí ve věku 55 až 64 let. U faktických manželství připadalo nejvíce svazků bez závislých dětí na věkovou skupinu 25 až 34 let, svazky se závislými dětmi připadaly nejčastěji na věk 35 až 44 let.

Tab 6.2 Hospodařící domácnosti v Kraji Vysočina podle typu domácnosti a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

	Rodinné domácnosti	v tom s počtem členů (%)				v tom s počtem závislých dětí (%)			
		2	3	4	5 a více	bez dětí	1	2	3 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou¹⁾	107 900	36,5	23,9	29,4	10,2	57,5	17,4	20,5	4,6
v tom									
manželské páry	99 210	36,2	23,4	30,0	10,3	57,8	16,6	20,9	4,7
faktická manželství	8 558	40,6	28,7	22,4	8,3	54,1	26,7	15,6	3,6
registrovaná partnerství	11	90,9	9,1	-	-	100,0	-	-	-
faktická partnerství	121	31,4	39,7	17,4	11,6	81,8	9,9	7,4	0,8
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	23 208	55,7	30,7	9,6	4,0	51,5	31,5	14,1	3,0
v tom									
v čele muž	4 559	54,6	29,4	10,7	5,3	56,7	31,0	10,5	1,8
v čele žena	18 649	56,0	31,0	9,4	3,6	50,2	31,6	15,0	3,3

¹⁾ faktická manželství = neformální soužití druha a družky, faktická partnerství = neformální soužití osob stejného pohlaví

Tab 6.3 Úplné rodiny v Kraji Vysočina podle věku osoby v čele, typu hospodařící domácnosti a počtu závislých dětí

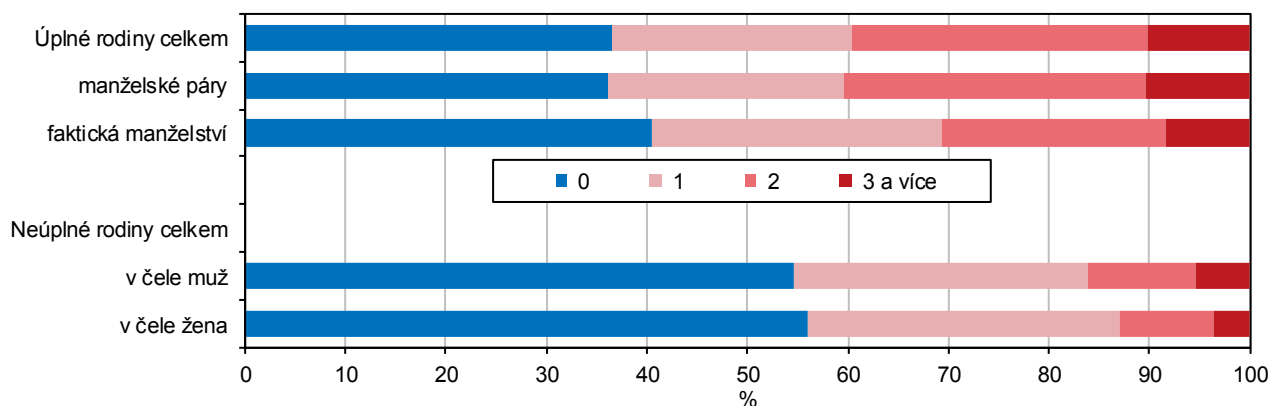
Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle věku osoby v čele (%)						
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Domácnosti tvořené 1 úplnou rodinou	107 900	0,5	11,5	22,0	21,7	22,7	14,1	7,5
z toho								
manželské páry	99 210	0,2	9,6	21,5	22,1	23,6	15,0	7,9
bez závislých dětí	57 327	0,2	2,8	2,9	17,6	37,3	25,6	13,7
se závislými dětmi	41 883	0,3	19,0	47,1	28,3	4,9	0,4	0,1
faktická manželství	8 558	3,9	33,4	26,9	16,7	12,2	4,5	2,4
bez závislých dětí	4 630	4,9	30,3	14,5	18,2	19,7	8,1	4,3
se závislými dětmi	3 928	2,8	37,1	41,5	14,9	3,3	0,3	0,1

Muži, žijící v roce 2011 v Kraji Vysočina v manželských párech, patřili nejčastěji do věkové skupiny 50 až 59 let, za níž s nevelkým odstupem následovaly věkové skupiny 40 až 49 let a 30 až 39 let. U žen v manželských párech byla nejčetněji zastoupena věková skupina 30 až 39 let, následovaná věkovými skupinami 50 až 59 let a 40 až 49 let. Pokud jde o věk partnerů, muži i ženy si nejčastěji brali protějšky ze své věkové skupiny.

Graf 6.3 Rodinné domácnosti podle počtu závislých dětí v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Tab 6.4 Manželské páry v Kraji Vysočina podle věku partnerů

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže					
		15–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Manželské páry celkem	99 210	2 288	18 717	21 059	22 794	20 336	14 012
z toho věk ženy							
15–29	4 929	1 790	2 976	146	12	5	-
30–39	22 354	457	15 014	6 509	330	38	5
40–49	21 587	30	692	13 842	6 762	244	16
50–59	22 153	7	27	536	14 942	6 506	135
60–69	18 831	2	4	19	732	13 258	4 814
70 a více	9 356	2	4	7	16	285	9 042

Rovněž muži a ženy ve faktických manželstvích na Vysočině nejčastěji žili se svými věkovými vrstevníky. Mužům ve faktických manželstvích bylo nejčastěji 30 až 39 let, pak s velkým odstupem následovali muži z věkových skupin 40 až 49 let a 15 až 29 let. Ženy ve faktických manželstvích na Vysočině nejčastěji patřily do věkové skupiny 30 až 39 let, druhé nejpočetnější byly ženy ve věku 15 až 29 let. Vyšší věkové skupiny byly zastoupeny mnohem méně než v manželských párech.

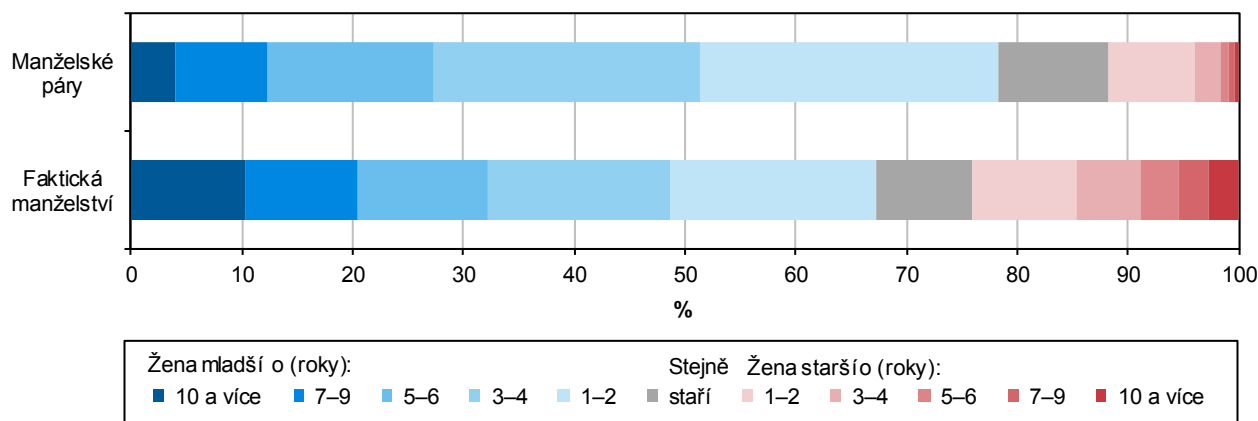
Tab 6.5 Faktická manželství v Kraji Vysočina podle věku partnerů

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho věk muže					
		15–29	30–39	40–49	50–59	60–69	70 a více
Faktická manželství celkem	8 558	1 535	3 091	1 630	1 249	726	327
z toho věk ženy							
15–29	2 340	1 251	979	90	19	1	-
30–39	2 855	260	1 847	627	105	14	2
40–49	1 501	23	237	742	443	54	2
50–59	1 034	1	25	153	576	263	16
60–69	592	-	3	16	104	359	110
70 a více	236	-	-	2	2	35	197

Graf 6.4 Manželské páry a faktická manželství (soužití druha a družky) podle rozdílu ve věku v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

V čele neúplné rodiny se závislými dětmi v Kraji Vysočina nejčastěji stál muž nebo žena ve věku 35 až 44 let, u mužů byli druzí nejčastěji příslušníci věkové skupiny 45 až 54 let, naopak u žen se na druhé místo řadily mladší ročníky, ženy ve věku 25 až 34 let. V čele neúplných rodin bez závislých dětí stály obecně osoby starší, nejčastěji to byli muži i ženy z věkové skupiny 55 až 64 let.

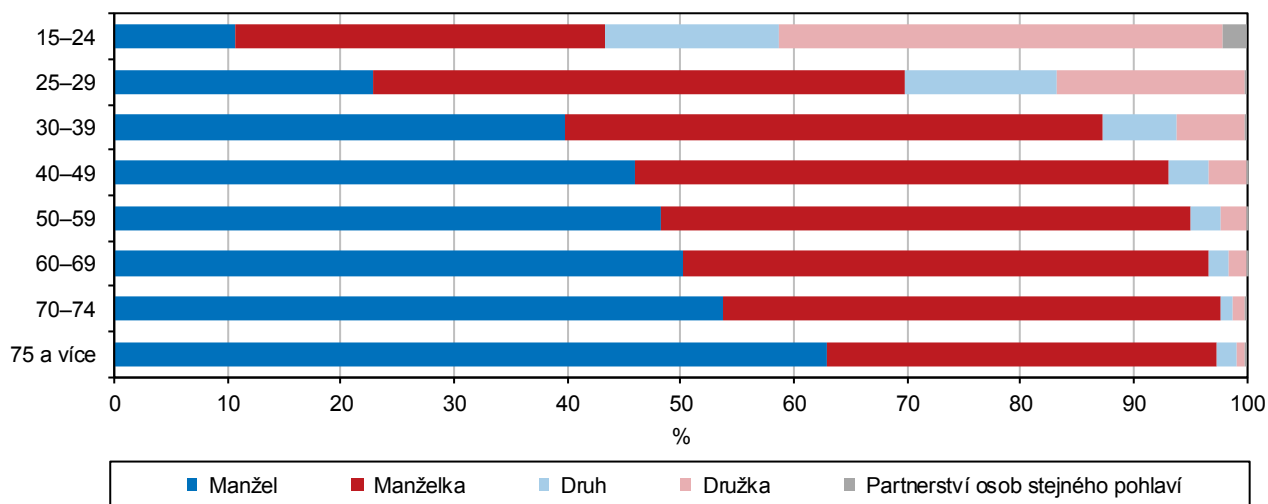
Tab 6.6 Neúplné rodiny v Kraji Vysočina podle věku osoby v čele, typu hospodařící domácnosti a počtu závislých dětí

Zdroj: SLDB 2011

	Celkem	z toho podle věku osoby v čele (%)						
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75 a více
Domácnosti tvořené 1 neúplnou rodinou	23 208	2,0	12,5	26,0	23,1	15,2	10,1	10,8
v tom								
v čele muž	4 559	2,1	8,8	19,2	30,2	20,4	9,5	8,8
bez závislých dětí	2 587	1,0	2,4	5,6	28,6	30,5	16,4	15,3
se závislými dětmi	1 972	3,6	17,1	37,1	32,4	7,0	0,5	0,3
v čele žena	18 649	1,9	13,4	27,7	21,3	13,9	10,3	11,3
bez závislých dětí	9 361	0,4	0,4	6,9	24,3	25,3	20,3	22,4
se závislými dětmi	9 288	3,5	26,5	48,6	18,3	2,4	0,1	0,1

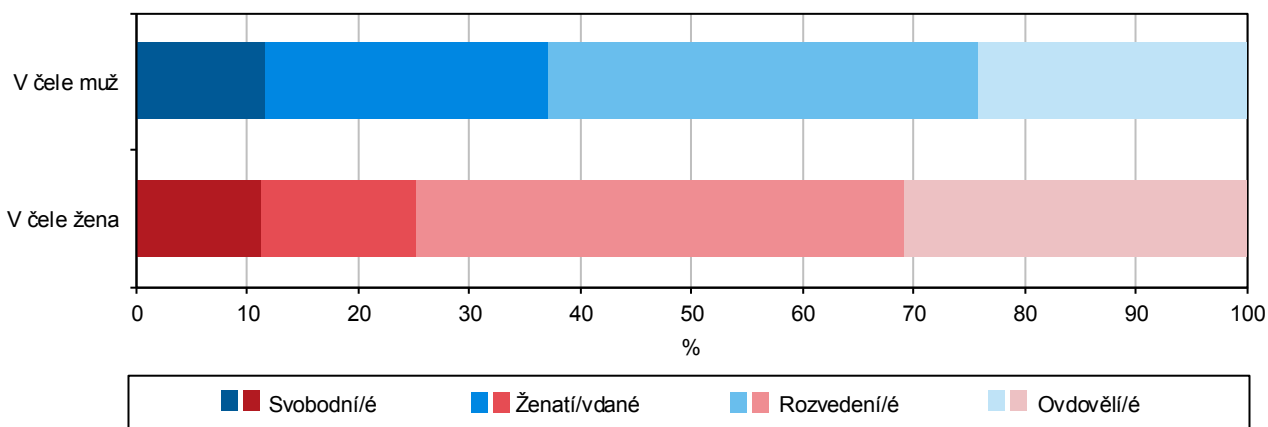
Graf 6.5 Osoby v bytech žijící v úplné rodině podle postavení v domácnosti a věku v Kraji Vysočina

Zdroj: SLDB 2011

Graf 6.6 Neúplné rodiny podle pohlaví a rodinného stavu osoby v čele v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Domácnosti jednotlivců

Domácnosti jednotlivců byly na Vysočině nejčastěji tvořeny muži ve věku 30 až 49 let a 50 až 69 let a ženami z věkových skupin 70 a více let a 50 až 69 let. Muži v domácnostech jednotlivců byli v roce 2011 nejčastěji svobodní, vysoký byl i podíl rozvedených, u žen jednoznačně převládaly vdovy, za kterými s velkým odstupem následoval nepříliš odlišný podíl svobodných a rozvedených žen. Zastoupení svobodných mužů i žen je logicky nejvyšší v nejmladší věkové skupině, s vyšším věkem klesá a naopak se zvyšuje zastoupení rozvedených a vdovců/vdov.

Domácnosti jednotlivců nejčastěji žily samostatně v bytě, soužití s jinou domácností bylo o něco častější u mužů (13 %), u žen jeho podíl nepřesáhl desetinu. Jen výjimečně se vyskytovaly domácnosti jednotlivců sečtené mimo byty.

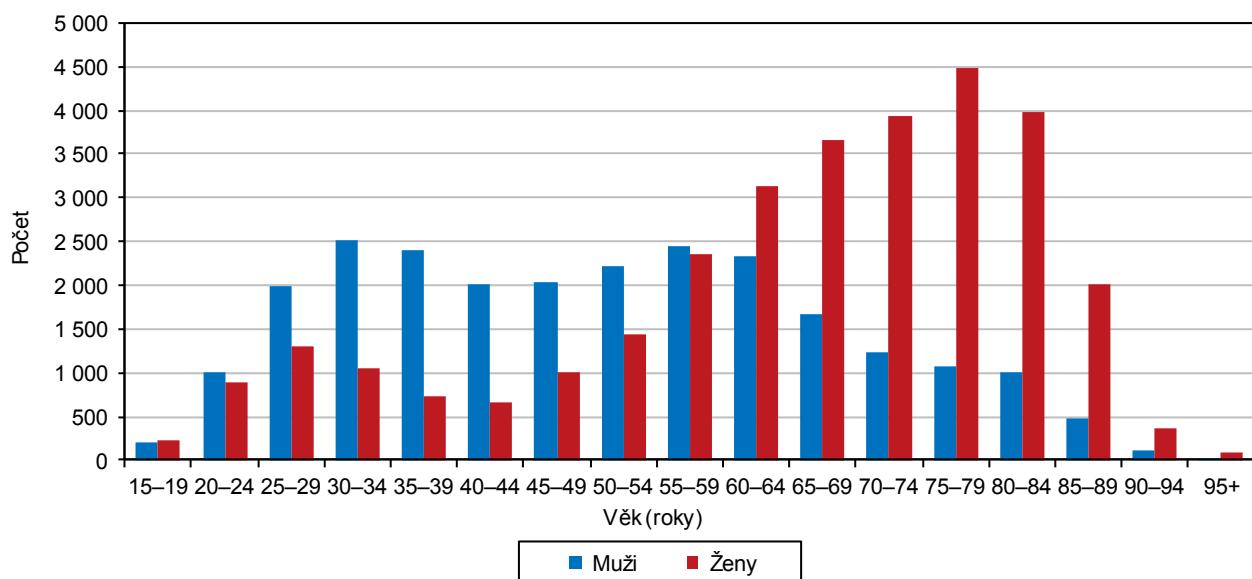
Tab 6.7 Hospodařící domácnosti jednotlivců v Kraji Vysočina podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

Zdroj: SLDB 2011

	Muži					Ženy				
	celkem	z toho ve věku				celkem	z toho ve věku			
		15–29	30–49	50–69	70 a více		15–29	30–49	50–69	70 a více
Domácnosti jednotlivců celkem	25 141	3 200	8 992	8 664	3 914	31 547	2 417	3 448	10 584	14 843
z toho rodinný stav (%)										
svobodný, svobodná	42,8	92,5	50,4	29,7	12,3	16,9	89,0	43,6	9,4	3,4
ženatý, vdaná	14,1	4,4	13,4	19,0	13,5	8,1	7,7	18,0	13,3	2,3
rozvedený, rozvedená	29,1	2,8	35,7	41,1	11,4	18,4	3,0	35,8	32,3	7,2
ovdovělý, ovdovělá	13,4	0,0	0,4	10,1	62,7	56,4	0,0	2,5	45,0	87,1
v tom způsob bydlení (%)										
samostatně v bytě	84,2	76,3	82,2	86,8	91,8	89,1	72,9	80,1	89,8	93,6
v bytě s další hospodařící domácností	13,0	20,0	14,1	11,2	7,7	9,8	23,5	16,5	9,5	6,2
mimo byty	2,7	3,7	3,6	1,9	0,5	1,1	3,6	3,4	0,7	0,2

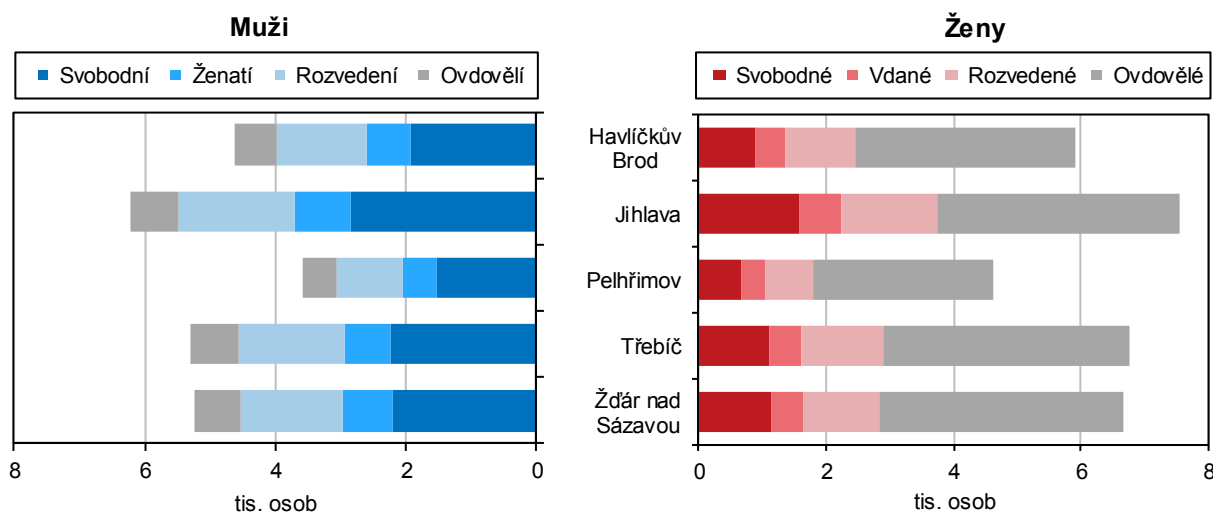
Graf 6.7 Věkové složení domácností jednotlivců podle pohlaví v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Graf 6.8 Domácnosti jednotlivců podle pohlaví, rodinného stavu a okresů Kraje Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

Bydlení domácností

Manželské páry na Vysočině téměř ze dvou třetin žily v rodinných domech, na bytové domy připadala více než třetina manželských párů. V rodinných domech přebývala rovněž více než polovina neúplných rodin v čele s mužem a domácností jednotlivců-mužů. Naopak častěji v bytech v bytových domech žila nesezdaná soužití a neúplné domácnosti v čele s ženou. Byty domácností jednotlivců-žen se ve stejné míře nacházely v rodinných i bytových domech.

S tím koresponduje i rozložení právního důvodu užívání bytu u jednotlivých typů domácností. Více než poloviční podíl bytu ve vlastním domě byl zjištěn pouze u manželských párů a u neúplných domácností v čele s mužem. Zastoupení jednotlivých právních důvodů u ostatních typů domácností bylo mnohem rovnoměrnější.

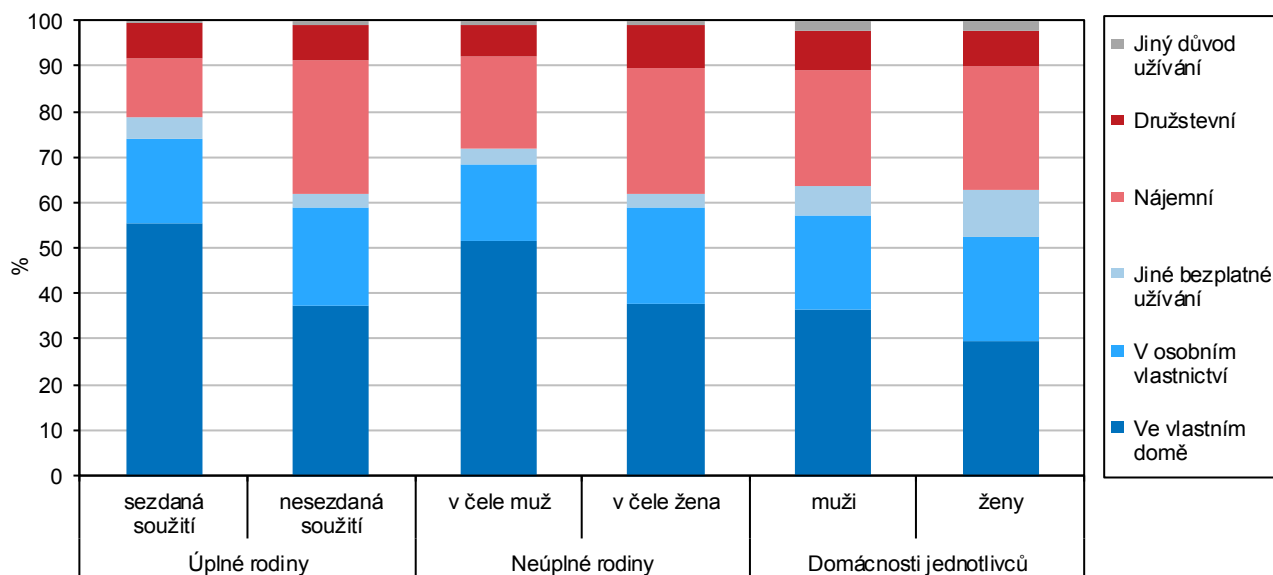
Tab 6.8 Domácnosti v Kraji Vysočina bydlicí samostatně v bytě podle typu domácnosti, druhu domu a právního důvodu užívání bytu

Zdroj: SLDB 2011

	Úplné rodiny		Neúplné rodiny		Domácnosti jednotlivců	
	sezdaná soužití	nesezdaná soužití	v čele muž	v čele žena	muži	ženy
Domácnosti bydlicí samostatně v bytě	67 897	6 426	2 989	14 112	21 181	28 102
z toho podle druhu domu (%)						
rodinné domy	63,8	43,6	58,5	46,0	51,7	48,4
bytové domy	35,5	55,3	40,2	52,9	45,6	48,6
z toho podle právního důvodu užívání bytu (%)						
ve vlastním domě	55,5	37,7	50,7	38,3	36,6	31,8
v osobním vlastnictví	18,4	24,9	17,6	22,0	17,6	20,5
jiné bezplatné užívání bytu	5,1	2,8	2,4	2,9	5,8	10,7
nájemní	10,5	24,4	14,9	22,2	18,5	20,6
družstevní	7,7	8,5	8,5	9,3	6,3	6,6

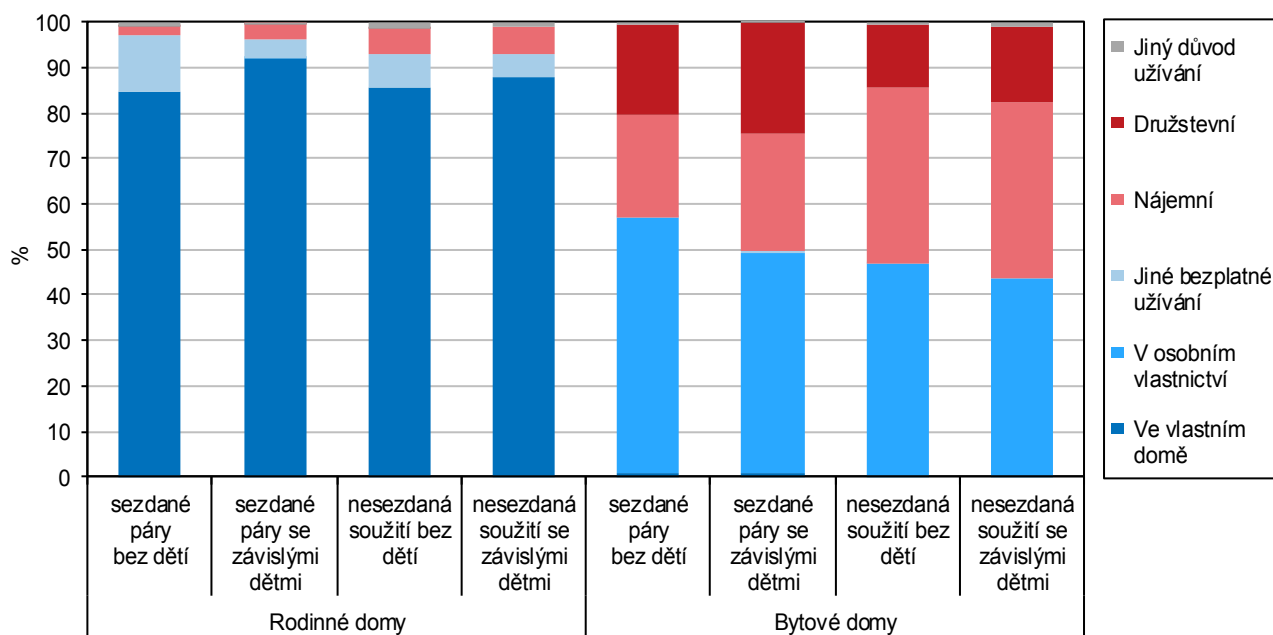
Graf 6.9 Domácnosti bydlicí samostatně v bytě podle typu domácnosti a právního důvodu užívání bytu v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

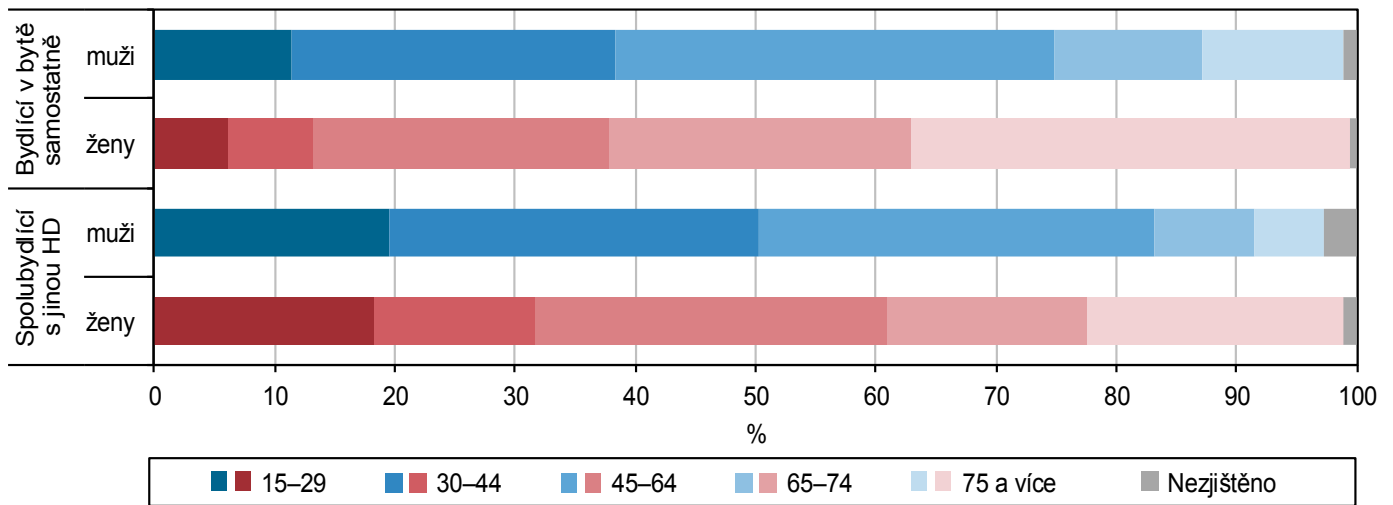
Graf 6.10 Úplné rodiny bydlicí samostatně v bytě podle druhu domu a právního důvodu užívání bytu v Kraji Vysočina (ze zjištěných hodnot)

Zdroj: SLDB 2011

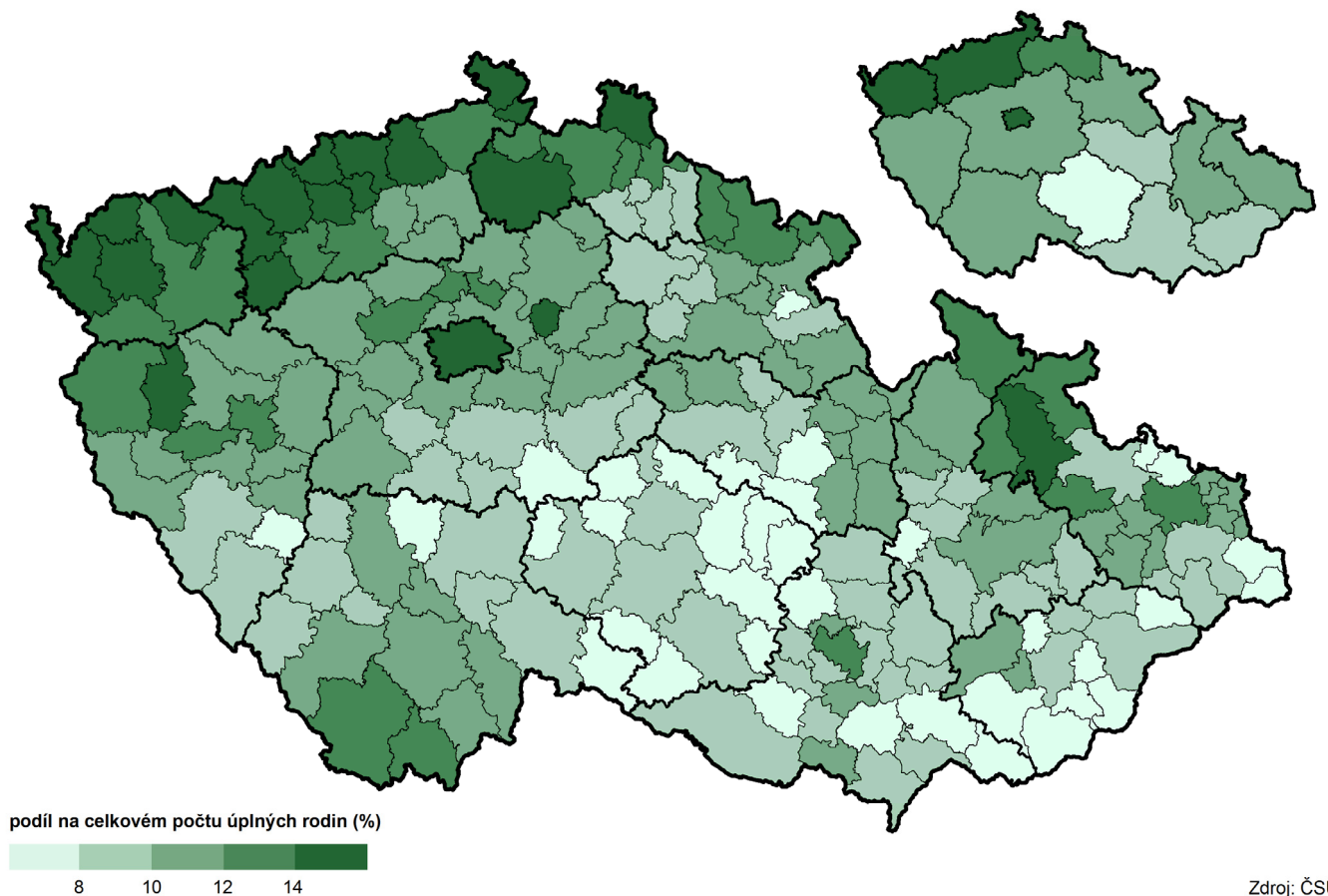

Graf 6.11 Domácnosti jednotlivců bydlící v bytě podle způsobu bydlení, pohlaví a věku v Kraji Vysočina

Zdroj: SLDB 2011

Faktická manželství podle SO ORP a krajů podle SLDB 2011

Zdroj: ČSÚ